

TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SODNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

ŽENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
Í KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZIA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
SÚDNY DVOR EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Υπηρεσία Τύπου και Πληροφόρησης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 49/06/ΕΛ

13 Ιουνίου 2006

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-173/03

Traghetti del Mediterraneo SpA κατά Repubblica italiana

**ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΟΤΙ ΕΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΜΕΛΟΣ ΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ
ΖΗΜΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΙΔΙΩΤΕΣ ΛΟΓΩ ΠΡΟΔΗΛΗΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΑΠΟ ΑΝΩΤΑΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ**

*Η ευθύνη αυτή δεν μπορεί να περιοριστεί σε περιπτώσεις δόλου ή βαριάς αμέλειας του δικαστή, αν
ο εν λόγω περιορισμός είχε ως συνέπεια τον αποκλεισμό της ευθύνης αυτής σε περιπτώσεις
πρόδηλης παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου.*

*Ευθύνη θεμελιώνεται επίσης όταν η πρόδηλη παράβαση του κοινοτικού δικαίου απορρέει από
ερμηνεία των κανόνων δικαίου ή από αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και των
αποδεικτικών στοιχείων.*

Το 1981 η επιχείρηση θαλάσσιων μεταφορών Traghetti del Mediterraneo (TDM) ενήγαγε μια ανταγωνίστρια εταιρία, την Tirrenia di Navigazione, ενώπιον του Tribunale di Napoli. Η TDM ζήτησε αποκατάσταση της ζημίας που της προκάλεσε η ανταγωνίστριά της λόγω της πολιτικής χαμηλών τιμών που εφάρμοζε στην αγορά θαλάσσιων ενδομεταφορών μεταξύ της ηπειρωτικής Ιταλίας και των νήσων Σαρδηνία και Σικελία χάρη σε κρατικές επιδοτήσεις που της είχαν χορηγηθεί.

Η TDM υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η επίδικη συμπεριφορά συνιστούσε πράξη αθέμιτου ανταγωνισμού και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, κατά παράβαση της Συνθήκης ΕΚ.

Το αίτημα αποζημιώσεως απορρίφθηκε από όλα τα ιταλικά δικαστήρια που επελήφθησαν της υποθέσεως, ήτοι, πρωτοδίκως, από το Tribunale di Napoli και, κατ' έφεση και κατ' αναίρεση, από το Corte d'appello di Napoli και από το Corte suprema di cassazione. Ο σύνδικος της

πρωτεύσεως της TDM, εταιρίας που εν τω μεταξύ τέθηκε υπό εκκαθάριση, εκτιμώντας ότι η απόφαση του τελευταίου αυτού δικαστηρίου στηρίζεται σε ανακριβή ερμηνεία των κοινοτικών κανόνων, ενήγαγε την Ιταλική Δημοκρατία ενώπιον του Tribunale di Genova. Με την αγωγή του ζήτησε την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη η TDM λόγω των σφαλμάτων ερμηνείας στα οποία υπέπεσε το ανώτατο δικαστήριο και της παραβάσεως της υποχρέωσης υποβολής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Tribunale di Genova ερωτά το Δικαστήριο αν το κοινοτικό δίκαιο και, ειδικότερα, οι αρχές που έθεσε το Δικαστήριο με την απόφαση Köbler¹ δεν επιτρέπουν μια εθνική ρύθμιση όπως ο ιταλικός νόμος², η οποία, αφενός, αποκλείει την ευθύνη του κράτους για ζημίες προκληθείσες σε ιδιώτες λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου από εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο, όταν η παράβαση αυτή απορρέει από την ερμηνεία κανόνων δικαίου ή την αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του εν λόγω δικαστηρίου, και, αφετέρου, περιορίζει, κατά τα λοιπά, την ευθύνη αυτή σε περιπτώσεις δόλου ή βαριάς αμέλειας του δικαστή.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, καταρχάς, ότι η αρχή βάσει της οποίας ένα κράτος μέλος υποχρεούται να αποκαταστήσει τις ζημίες που προκλήθηκαν σε ιδιώτες από παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου, οι οποίες του προσάπτονται ισχύει σε κάθε περίπτωση παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου, ανεξαρτήτως του οργάνου του οποίου η πράξη ή παράλειψη αποτελεί αντικείμενο της παραβάσεως.

Το Δικαστήριο επισημαίνει, ακολούθως, ότι ο ουσιαστικός ρόλος της δικαστικής εξουσίας στην προστασία των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το κοινοτικό δίκαιο θα περιοριζόταν, αν δεν υφίστατο για τους εν λόγω ιδιώτες, υπό ορισμένες περιστάσεις, δυνατότητα αποκαταστάσεως της ζημίας που υπέστησαν λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου από εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να υπάρχει δυνατότητα θεμελιώσεως της ευθύνης του κράτους μέλους προς όφελος των ιδιωτών, προκειμένου τα δικαιώματά τους να τυγχάνουν δικαστικής προστασίας.

Το Δικαστήριο αναφέρει ότι η ερμηνεία των κανόνων δικαίου και η αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων αποτελούν τις δύο ουσιαστικές παραμέτρους της δικαιοδοτικής δραστηριότητας και ότι οι δύο αυτές παράμετροι μπορούν να οδηγήσουν, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε πρόδηλη παράβαση του εφαρμοστέου δικαίου.

Ο αποκλεισμός κάθε δυνατότητας θεμελιώσεως ευθύνης του κράτους όταν η προσαπτόμενη στο εθνικό δικαστήριο παράβαση αφορά την ερμηνεία κανόνων δικαίου ή την εκ μέρους του εν λόγω δικαστηρίου αξιολόγηση πραγματικών περιστατικών ή αποδεικτικών στοιχείων θα καθιστούσε άνευ ουσίας την αρχή της ευθύνης του κράτους, στο μέτρο που οι εν λόγω ιδιώτες θα στερούνταν δικαστικής προστασίας, αν ένα εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο υπέπιπτε σε πρόδηλη πλάνη κατά την άσκηση των εν λόγω δραστηριοτήτων ερμηνείας ή αξιολογήσεως.

¹ Απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C 224/01, Köbler (Συλλογή 2003, σ. I-10239).

² Νόμος 117, της 13ης Απριλίου 1988, περί της αποκαταστάσεως των ζημιών που προκλήθηκαν κατά την άσκηση της δικαιοδοτικής δραστηριότητας και περί της αστικής ευθύνης των δικαστικών λειτουργών [legge n° 117 (sul) risarcimento dei danni cagionati nell' esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati (GURI n° 88, της 15ης Απριλίου 1988, σ. 3)].

Όσον αφορά τον περιορισμό της ευθύνης του κράτους σε περιπτώσεις δόλου ή βαριάς αμέλειας του δικαστή, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η ευθύνη του κράτους για τις ζημιές που προκλήθηκαν σε ιδιώτες λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου από εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο μπορεί να θεμελιωθεί μόνο στην εξαιρετική περίπτωση κατά την οποία το εν λόγω δικαστήριο παρέβη προδήλως το εφαρμοστέο δίκαιο.

Αυτή η πρόδηλη παράβαση εκτιμάται, μεταξύ άλλων, βάσει ορισμένων κριτηρίων όπως ο βαθμός σαφήνειας και ακρίβειας του παραβιασθέντος κανόνα, το αν η πλάνη περί το δίκαιο είναι συγγνωστή ή ασύγγνωστη και το αν το οικείο δικαστήριο παρέβη την υποχρέωσή του υποβολής αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Εν πάση περιπτώσει, η παράβαση αυτή τεκμαίρεται όταν η οικεία απόφαση αντιβαίνει προδήλως στη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου.

Επομένως, μολονότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο το εθνικό δίκαιο να διευκρινίζει τα σχετικά με τη φύση ή τον βαθμό μιας παραβάσεως κριτήρια που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να διαπιστωθεί η ευθύνη του κράτους από παράβαση του κοινοτικού δικαίου εκ μέρους εθνικού δικαστηρίου του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο, τα εν λόγω κριτήρια δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επιβάλλουν αυστηρότερους όρους από εκείνους που συνεπάγεται η πρόδηλη παράβαση του εφαρμοστέου δικαίου.

Κατά συνέπεια, ο περιορισμός της ευθύνης του κράτους σε περιπτώσεις δόλου ή βαριάς αμέλειας του δικαστή αντιβαίνει στο κοινοτικό δίκαιο, αν είχε ως συνέπεια τον αποκλεισμό της ευθύνης του οικείου κράτους μέλους σε περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώθηκε πρόδηλη παράβαση του εφαρμοστέου δικαίου.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Γλώσσες στις οποίες διατίθεται: CS DE EL EN ES FR HU IT NL PL SK SL

Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου <http://curia.eu.int/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=EL&Submit=rechercher&numaff=C-173/03> Μπορείτε, κατά κανόνα, να το συμβουλευθείτε από τις 12 το μεσημέρι, ώρα κεντρικής Ευρώπης, κατά την ημερομηνία της δημοσιεύσεως της αποφάσεως.

*Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με την κα Estella Cigna Angelidis
Τηλ.: (00352) 4303 2582 Fax: (00352) 4303 2674*